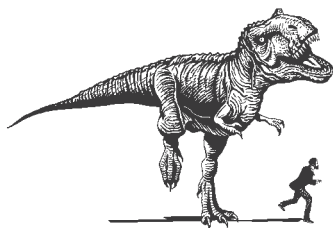

І С Т И Н И

АРТУР КОНАН ДОЙЛ

ЗАГУБЛЕНИЙ СВІТ

Харків
«ФОЛІО»
2019

Розділ 1

ГЕРОЇЗМ — НАВКОЛО НАС

Пан Ганґертон, батько моєї Гледіс, вирізнявся неймовірною безтактністю і був схожий на старого какаду, що розпушив пір'я, правда, вельми приязного, але схильного займатися хіба що самим собою. Якщо щось і могло відштовхнути мене від Гледіс, то лише запекле небажання мати такого тестя. Я переконаний, що мої візити до «Каштанів» тричі на тиждень пан Ганґертон приписував винятково цінності свого товариства й особливо своїх міркувань про біметалізм — питання, в якому він вважав себе великим знавцем.

Того вечора я більше часу вислуховував його монотонну балаканину про падіння вартості срібла, знецінення грошової одиниці, девальвацію рупії та про необхідність встановлення правильної фінансової системи.

— Уявіть собі, що раптом знадобиться негайна й одчасна оплата всіх боргів на світі! — вигукнув він слабеньким, але сповненим жаху голосом. — Що тоді буде за існуючої системи?

Як і слід було очікувати, я сказав, що в такому разі мені загрожує банкрутство, але пан Ганґертон залишився невдоволеним такою відповіддю. Він схопився з крісла,

вчитав мені за мою повсякчасну легковажність, яка позбавляє його можливості обмірковувати зі мною серйозні питання, і вибіг із кімнати переодягатися до масонських зборів.

Нарешті я залишився наодинці з Гледіс! Хвилина, від якої залежала моя подальша доля, настала. Весь цей вечір я почувався так, як відчувається солдат, чекаючи сигналу до бурхливої атаки, коли надію на перемогу в його душі витісняє страх перед поразкою.

Гледіс сиділа біля вікна, і її гордовитий тонкий профіль чітко вимальовувався на тлі малинової фіранки. Яка вона була гарна! І водночас яка далека від мене! Ми з нею були приятелями, великими друзями, але мені ніяк не вдавалося вивести її за межі тих суто товариських взаємин, які я міг підтримувати, скажімо, з будь-ким із моїх колег-репортерів із «Дейлі газет», — цілком товариських, добрих, що не знають різниці між статтями. Мені неприємно, коли жінка тримається зі мною надто вільно, занадто розпусно. Це не робить честі чоловікові. Якщо ж виникає почуття, його має супроводжувати скромність і збентеженість — спадщина тих суворих часів, коли кохання та жорстокість часто йшли поруч. Не зухвалий погляд, а ухильна, не надто жвава відповідь, голос, що зривається, опущена донизу голівонька — ось справжні прикмети пристрасті. Незважаючи на свою молодість, я це знав, а, може, це знання дісталось мені від моїх далеких пращурів і стало тим, що ми називаємо інстинктом.

Гледіс була наділена всіма чеснотами, які так тягнуть нас до жінки. Дехто вважав її холодною та черствою, але мені такі думки здавалися зрадою. Ніжна шкіра, смаг-

лява, майже, як у східних жінок, коси барви воронячого крила, очі з поволокою, повні, але прекрасно окреслені вуста — все це свідчило про пристрасність натури. Однак я із сумом зізнавався собі, що мені досі не вдалося завоювати її кохання. Але що буде, те буде — годі невідомості! Сьогодні ввечері доб'юся від неї відповіді. Можливо, вона відмовить мені, але краще бути відкинутим шанувальником, ніж вдовольнятися нав'язаною тобі роллю добродушного братика!

Дійшовши такого висновку, я вже хотів було перервати тривалу незручну мовчанку, аж раптом відчув на собі критичний погляд темних очей і побачив, що Гледіс усміхається, докірливо хитаючи своєю гордою голівкою.

— Відчуваю, Неде, що ви жадаєте зробити мені пропозицію. Не треба. Нехай усе буде по-старому, так набагато краще.

Я присунувся до неї ближче.

— Як ви здогадалися? — мій подив був щирий.

— Наче ми, жінки, не відчуваємо цього заздалегідь! Невже гадаєте, що нас можна застати зненацька? Ой, Неде! Мені було так добре і приємно з вами! Навіщо псувати нашу дружбу? Ви зовсім не цінуєте, що ось ми — молодий чоловік і молода жінка — можемо так невимушено балакати один із одним.

— Навіть не знаю, Гледіс. Розумієте, річ у тім, що настільки ж невимушено я міг би бесідувати... ну, скажімо, з начальником залізничної станції.

Сам не тямлю, звідки взявся той начальник, але факт залишається фактом: ця посадова особа раптом виросла перед нами та розсмішила нас обох.

— Ні, Гледіс, я прагну набагато більшого. Хочу обійняти вас, хочу, щоб ваша голівонька притулилася до моїх грудей. Гледіс, я хочу...

Побачивши, що я наміряюся здійснити свої слова на ділі, Гледіс швидко підвелася з крісла.

— Неде, ви все зіпсували! — буркнула вона. — Як буває добре і просто, поки не приходить ось це! Невже ви не можете себе контролювати?

— Але ж не я перший це вигадав! — благав я. — Така людська природа. Така любов.

— Авжеж, якщо почуття взаємні, тоді, ймовірно, все буває інакше. Але я ніколи не відчувала нічого такого.

— Ви з вашою вродою, з вашим серцем! Гледіс, ви ж створені для любові! Ви маєте покохати.

— Тоді треба зачекати, коли любов прийде сама.

— Але чому ви не кохаєте мене, Гледіс? Що вам заважає — моя зовнішність чи щось інше?

І тут Гледіс трохи зм'якла. Вона простягнула руку — скільки грації та поблажливості було в цьому жесті! — і відвела мою голову назад. Потім із сумною посмішкою зазирнула мені в обличчя.

— Ні, справа не в цьому, — сказала вона. — Ви хлопчик не марнославний, тому я сміливо можу зізнатися, що справа не в цьому. Все набагато серйозніше, ніж ви гадаєте.

— Мій характер?

Вона суворо схилила голову.

— Я виправлюся, скажіть лишень, що вам треба. Сідайте, і нумо все обміркуємо. Ну, не буду, не буду, лише сядьте!

Гледіс поглянула на мене, немов сумніваючись у щирості моїх слів, але мені її сумнів був дорожчим за повну

довіру. Як примітивно й безглуздо виглядає все це на папері! Втім, імовірно, мені лише так здається? Як би там не було, але Гледіс опустила в крісло.

— Тепер скажіть, чим ви невдоволені?

— Я кохаю іншого.

Настала моя черга схопитися з місця.

— Не лякайтеся, маю на увазі свій ідеал, — пояснила Гледіс, лукаво споглядаючи на моє перекошене обличчя. — В реальному житті мені така людина ще не траплялася.

— Розкажіть, який же він! Як виглядає?

— Він, можливо, дуже схожий на вас.

— Яка ви добра! Тоді чого ж бракує мені? Досить одного вашого слова! Він непитущий, вегетаріанець, аеронавт, теософ, надлюдина? Я згоден на все, Гледіс, тільки скажіть, чого жадаєте!

Така готовність розсмішила дівчину.

— Передусім навряд чи мій ідеал став би таке пашталакати. Він натура набагато жорсткіша, сувора і не захоче з такою ревністю пристосовуватися до нерозумних жіночих примх. Але що найважливіше — він людина дії, людина, котра без страху погляне смерті в вічі, людина великих справ, багата досвідом, і незвичайним досвідом. Я покохаю не його самого, а його славу, адже відблиск від неї впаде і на мене. Згадайте Річарда Бертон. Коли я прочитала біографію цього чоловіка, написану його дружиною, мені стало зрозуміло, за що вона його покохала. А леді Стенлі? Пригадуєте чудовий останній розділ із її книжки про чоловіка? Ось перед якими постатями має схилитися жінка! Ось любов, яка не применшує, а возвеличує, адже весь світ буде шанувати таку жінку як натхненницю великих справ!

Гледіс була така гарна цієї миті, що я мало не зруйнував піднесеного настрою нашої бесіди, проте вчасно схаменився і продовжив суперечку.

— Не всім же бути Бертонами і Стенлі, — зауважив я. — Та й нагоди такої не випадає. Принаймні мені, бо я нею скористався б!

— Ні, такі випадки трапляються на кожному кроці. В тому й суть мого ідеалу, що він сам рухається назустріч подвигу. Його не зупинять жодні перешкоди. Я ще не знайшла такого героя, але бачу його як живого. Атож, героїзм — навколо нас. Чоловіки мають здійснювати подвиги, а жінки винагороджувати героїв коханням. Згадайте того молодого француза, котрий кілька днів тому здійнявся на повітряній кулі. Того ранку вирував ураган, але підйом був оголошений заздалегідь, і чоловік ні за що не захотів його відкладати. За добу повітряну кулю віднесло на півтори тисячі миль, кудись у самий центр Росії, де той сміливець і опустився. Ось таку людину маю я на увазі. Подумайте про жінку, котра його кохає. Як вона збуджує заздрість у інших! Нехай і мені також заздять, що мій чоловік — герой!

— Заради вас я піду на все!

— Лише заради мене? Ні, так не годиться! Ви мусите піти на подвиг тому, що інакше не можете, бо така ваша природа, бо чоловічий стрижень вимагає від вас свого вираження. Ось, наприклад, ви писали про вибух на вугільній копальні у Вігані. А чому вам було не спуститися туди самому і не допомогти людям, котрі задихалися від задушливого газу?

— Я спускався.

— Ви нічого про це не розповідали.

ЗМІСТ

ЗАГУБЛЕНИЙ СВІТ	3
<i>Розділ 1. Героїзм — навколо нас .....</i>	5
<i>Розділ 2. Спробуйте щастя з професором Челленджером ...</i>	13
<i>Розділ 3. Це цілком неможлива людина .....</i>	23
<i>Розділ 4. Та це ж найвидатніша річ у світі! .....</i>	33
<i>Розділ 5. Це ще питання .....</i>	56
<i>Розділ 6. Я був бичем Божим .....</i>	73
<i>Розділ 7. Завтра ми зникнемо у безвісті .....</i>	86
<i>Розділ 8. На підступах до нового світу .....</i>	99
<i>Розділ 9. Хто б міг таке передбачити? .....</i>	115
<i>Розділ 10. Найдивовижніші речі стаються .....</i>	144
<i>Розділ 11. Як я став героєм дня .....</i>	162
<i>Розділ 12. Дуже страшно було в лісі .....</i>	182
<i>Розділ 13. Це видовище не забуду ніколи .....</i>	199
<i>Розділ 14. Це була справжня перемога .....</i>	218
<i>Розділ 15. Наші очі не переставали дивуватися .....</i>	236
<i>Розділ 16. «На вулицю! На вулицю!» .....</i>	256
КОЛИ ЗЕМЛЯ ЗОЙКНУЛА	279
ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНА МАШИНА	323